

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
КАФЕДРА ПРАВОЗНАВСТВА**

НОТАРІАТ УКРАЇНИ

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни
підготовки бакалавра
для студентів напрямку підготовки
6.030401 «Правознавство»

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

**Вищий навчальний заклад Укоопспілки
Полтавський університет економіки і
торгівлі»**

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Сокіл А.О. – к.ю.н, доцент кафедри
правознавства ВНЗ Укоопспілки
Полтавський університет економіки і
торгівлі»,

Серга С.М. – старший викладач кафедри
правознавства ВНЗ Укоопспілки
Полтавський університет економіки і
торгівлі»

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Вовк В. М. – д.ю.н., доцент, професор кафедри філософії права та юридичної логіки
Національної академії внутрішніх справ;

Селіхов Д. А. – к.ю.н., доцент кафедри теорії права та конституційного права
Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені
Ярослава Мудрого.

Обговорено та схвалено

на засідання кафедри правознавства,
від 21 травня 2015 р. протокол № 11

Завідувач кафедри _____ проф. Лаврик Г.В.

УЗГОДЖЕНО

на засіданні науково-методичної групи
напрямку підготовки 6.030401 «Правознавство»,
від 21 травня 2015 р. протокол № 3

Голова науково-методичної групи
_____ проф. Лаврик Г.В.

СХВАЛЕНО

Голова науково-методичної ради
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»

_____ проф. Рогоза М.Є.

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Нотаріат України»¹ розроблена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напряму підготовки 6.030401 «Правознавство».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Нотаріат України» є сукупність правовідносин, що виникають у сфері нотаріальної діяльності, практики застосування законодавства України про нотаріат, а також перспективи розвитку та реформування нотаріальної діяльності.

Зміст навчальної дисципліни розкривається у 15 темах, які поділяються на два змістові модуля:

Змістовий модуль 1. Загальні питання регламентації відносин у сфері нотаріальної діяльності;

Змістовий модуль 2. Правове регулювання порядку вчинення окремих нотаріальних дій.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Нотаріат України» є формування у майбутніх фахівців належного рівня правових знань, системи професійних навичок та умінь щодо практичного застосування положень законодавства про нотаріальну діяльність.

1.2. Завдання вивчення навчальної дисципліни «Нотаріат України» полягають в ознайомленні студентів з історією виникнення та розвитку нотаріату як інституту превентивного правосуддя; в розширенні кола знань про сутність нотаріальної діяльності в Україні; у виробленні вмінь практичного тлумачення та застосування правових приписів з питань нотаріальної діяльності під час аналізу практичних ситуацій.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **знати:**

- історико-політичні аспекти виникнення та розвитку нотаріату як інституту превентивного правосуддя;

- понятійний апарат дисципліни «Нотаріат України», гарантії нотаріальної діяльності;

- зміст прав та обов'язків нотаріуса;

- правову основу діяльності нотаріату, основі положення законодавства, що регулюють організацію та порядок вчинення нотаріальних дій.

вміти:

- вірно оперувати понятійно-категорійним апаратом навчальної дисципліни;

- правильно тлумачити та застосовувати положення законодавства про нотаріальну діяльність;

- виявляти тенденції нотаріальної практики та оцінювати її з точки зору відповідності закону.

Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни визначаються інтегральним характером дисципліни, міждисциплінарним дискурсом. «Нотаріат України» базується на основі раніше отриманих знань, одержаних з навчальних дисциплін «Цивільне право», «Адміністративне право», «Судові та правоохоронні органи України» та ін.

Знання та вміння, отриманні під час вивчення даної навчальної дисципліни,

¹Для студентів напряму підготовки 6.030401 «Правознавство» (набору 2015-го року)

спрямовані на забезпечення підготовки спеціалістів, які володіють ґрунтовними теоретичними знаннями та практичними навичками у сфері приватного права.

Таким чином, дисципліна «Нотаріат України» спрямована на досягнення необхідного рівня знань у студентів в галузі нотаріату, розширення правосвідомості фахівців у галузі права, підвищення їх загальної і правової культури.

Професійна діяльність нотаріусів та інших органів, які вчиняють нотаріальні дії, забезпечують превентивний правовий захист і унеможливають порушення в майбутньому прав та інтересів суб'єктів правовідносин, а також виникнення спорів у судах.

У зв'язку з цим підготовка фахівців для практичної діяльності у сфері нотаріату має надзвичайно важливе значення.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин, 3 кредита ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні питання регламентації відносин у сфері нотаріальної діяльності

Тема 1. Становлення нотаріату як інституту превентивного правосуддя

Поняття нотаріату та нотаріальної діяльності. Функції нотаріату. Нотаріат як інститут превентивного правосуддя.

Виникнення та розвиток нотаріату в Західній Європі.

Становлення нотаріату в Україні. Правова основа діяльності нотаріату.

Основні світові системи нотаріату.

Тема 2. Державне регулювання нотаріальної діяльності

Державне регулювання нотаріальної діяльності. Повноваження Міністерства юстиції України, головних управлінь юстиції в областях, містах Києві та Севастополі з питань контролю за організацією нотаріату.

Органи і особи, які вчиняють нотаріальні дії. Нотаріальний округ. Нотаріальне діловодство і звітність. Складання та оформлення нотаріальних документів. Мова нотаріального діловодства.

Вища кваліфікаційна комісія нотаріату та порядок її роботи.

Тема 3. Правовий статус нотаріуса

Поняття нотаріуса. Вимоги до осіб, які претендують на зайняття посади нотаріуса. Присяга нотаріуса. Помічник нотаріуса.

Права та обов'язки нотаріуса. Підвищення кваліфікації нотаріусів.

Питання деонтології в діяльності нотаріальних органів. Правила професійної етики нотаріусів України.

Нотаріальна таємниця. Гарантії нотаріальної діяльності. Обмеження у праві вчинення нотаріальних дій.

Тема 4. Професійне самоврядування нотаріусів

Поняття та мета самоврядування нотаріусів. Правовий статус Нотаріальної палати України. Засади, мета та повноваження Нотаріальної палати України. Умови і порядок набуття та припинення членства в Нотаріальній палаті України. Органи та структура Нотаріальної палати України.

Особливості та принципи діяльності Міжнародного союзу нотаріату. Комісія Нотаріальної палати України по міжнародному співробітництву.

Тема 5. Державні нотаріальні контори та державні нотаріальні архіви

Організація роботи державних нотаріальних контор. Оплата вчинюваних нотаріальних дій. Утримання державних нотаріальних контор.

Відповідальність державного нотаріуса. Печатка державного нотаріуса.

Державні нотаріальні архіви. Завдання та функції державних нотаріальних архівів.

Перевірка організації роботи державних нотаріальних контор, державних нотаріальних архівів.

Тема 6. Приватна нотаріальна діяльність

Реєстрація приватної нотаріальної діяльності. Реєстраційне посвідчення.

Робоче місце (контора) приватного нотаріуса.

Печатка приватного нотаріуса.

Відповідальність приватного нотаріуса. Страхування цивільно-правової відповідальності приватного нотаріуса.

Порядок зупинення нотаріальної діяльності приватного нотаріуса. Підстави та порядок припинення нотаріальної діяльності приватного нотаріуса.

Оплата вчинюваних нотаріальних дій.

Сплата приватним нотаріусом податків. Перевірка організації нотаріальної діяльності приватного нотаріуса, дотримання ним порядку вчинення нотаріальних дій та виконання правил нотаріального діловодства.

Тема 7. Компетенція та повноваження щодо вчинення нотаріальних дій

Поняття компетенції нотаріальних органів а її види. Предметна компетенція. Територіальна компетенція.

Нотаріальні дії, що вчиняють нотаріуси.

Нотаріальні дії, що вчиняються в державних нотаріальних архівах.

Нотаріальні дії, що вчиняються посадовими особами органів місцевого самоврядування.

Нотаріальні дії, вчинювані консульськими установами України.

Повноваження посадових осіб на посвідчення заповітів, що прирівнюються до нотаріально посвідчених, та засвідчення справжності підпису на документах.

Тема 8. Загальні правила вчинення нотаріальних дій

Місце вчинення нотаріальних дій. Строки вчинення нотаріальних дій.

Установлення особи, яка звернулася за вчиненням нотаріальної дії. Визначення обсягу цивільної дієздатності фізичних осіб і перевірка цивільної правоздатності та дієздатності юридичних осіб, перевірка повноважень представника фізичної або юридичної особи. Встановлення намірів сторін вчиняти правочин.

Підписання нотаріально посвідчуваних правочинів, заяв та інших документів. Витребовування відомостей і документів, необхідних для вчинення нотаріальної дії. Використання відомостей Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. Вимоги до документів, що подаються для вчинення нотаріальної дії. Вчинення посвідчувальних написів та видача свідоцтв.

Відмова у вчиненні нотаріальних дій. Оскарження нотаріальних дій або відмови у їх вчиненні. Заходи, що вживаються нотаріусом або посадовою особою, яка вчиняє нотаріальні дії, при виявленні порушення законодавства.

Реєстрація нотаріальних дій. Видача дубліката нотаріально посвідченого документа.

Змістовий модуль 2. Правове регулювання порядку вчинення окремих нотаріальних дій

Тема 9. Посвідчення угод

Угоди, що посвідчуються у нотаріальному порядку. Посвідчення угод про відчуження та заставу майна. Кількість примірників документів, в яких викладено зміст угод.

Посвідчення заповітів. Порядок зміни і скасування заповітів.

Посвідчення доручень. Припинення дії доручень.

Тема 10. Охоронні нотаріальні дії

Охорона спадкового майна. Опис спадкового майна і передача його на зберігання. Винагорода за зберігання спадкового майна.

Повідомлення спадкоємців про відкриття спадщини.

Видача грошових сум із спадкового майна.

Припинення охорони спадкового майна.

Прийняття в депозит грошових сум і цінних паперів. Повернення прийнятих у депозит грошових сум і цінних паперів.

Зберігання документів нотаріусами. Повернення прийнятих на зберігання документів.

Тема 11. Видача свідоцтв органами і особами, які вчиняють нотаріальні дії

Свідоцтво про право на спадщину та строки його видачі. Порядок видачі свідоцтва про право на спадщину. Видача свідоцтва про право на спадщину за законом. Видача свідоцтва про право на спадщину за заповітом.

Видача свідоцтв про право власності на частку в спільному майні подружжя в разі смерті одного з подружжя.

Видача свідоцтва про придбання нерухомого майна, яке було предметом застави (іпотеки). Накладання заборони відчуження нерухомого майна та зняття заборони.

Тема 12. Засвідчення вірності копій документів, виписок з них, справжності підписів і вірності перекладу

Засвідчення вірності копій документів. Засвідчення вірності копії з копії документа.

Засвідчення вірності виписки з документа. Засвідчення справжності підпису на документах.

Засвідчення вірності перекладу.

Тема 13. Посвідчення фактів

Посвідчення факту, що громадянин є живим. Посвідчення факту перебування громадянина в певному місці.

Посвідчення часу пред'явлення документа.

Передача заяв громадян, підприємств, установ та організацій.

Тема 14. Нотаріальні дії, спрямовані на надання документам виконавчої сили

Поняття і значення виконавчого напису. Вчинення виконавчих написів. Стягнення грошових сум або витребування майна за виконавчим написом. Умови

вчинення виконавчих написів. Зміст виконавчого напису. Порядок стягнення за виконавчим написом. Строк пред'явлення виконавчого напису.

Поняття і значення векселів. Вчинення протестів векселів. Вчинення морських протестів.

Тема 15. Міжнародне співробітництво

Міжнародні договори щодо правового регулювання нотаріальної діяльності як частина національного законодавства. Правила застосування міжнародних договорів.

Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах. Конвенція, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів.

Роль нотаріату у забезпеченні законності та правопорядку в міжнародних приватноправових відносинах. Порядок учинення нотаріальних дій в дипломатичних представництвах та консульських установах України.

Застосування іноземного права. Застосування права при охороні спадкового майна та при видачі свідоцтва про право на спадщину. Прийняття нотаріусами документів, складених за кордоном.

Порядок зносин нотаріусів з іноземними органами юстиції, правоохоронними органами. Забезпечення доказів, необхідних для ведення справ в органах іноземних держав.

3. Рекомендована література:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. // Офіційний вісник України. – 2010. – № 72 /1. – Ст. 2598.

2. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах від 22 січня 1993 року. Конвенцію ратифіковано із застереженнями Законом від 10 листопада 1994 року № 240/94-ВР. // Офіційний вісник України. – 2005. – № 44. – Ст. 328.

3. Конвенція, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів. Приєднання до Конвенції за Законом від 10 січня 2002 року № 2933-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 23. – Ст.153.

4. Цивільний Кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 461.

5. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 року № 1906-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 50. – Ст. 540. Із змінами, внесеними Законом від 5 червня 2014 року № 1323-VII (1323-18) // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 34. – Ст. 1166. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>

6. Про нотаріат: Закон України від 2 вересня 1993 року № 3425-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 39. – Ст. 383.

7. Про Консульський статут України : Указ Президента України від 2 квітня 1994 року № 127/94. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/127/94>

8. Про затвердження переліку документів, за якими стягнення заборгованості провадиться у безспірному порядку на підставі виконавчих написів нотаріусів: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 червня 1999 року № 1172 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 26. – Ст. 69.

9. Про затвердження Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату: Постанова Кабінету Міністрів України від 31 серпня 2011 року № 923 // Урядовий кур'єр. – 2011. – № 163.

10. Про розмір плати за видачу свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю : Постанова Кабінету Міністрів України від 22 лютого 1994 року № 102. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/102-94-%D0%BF>

11. Про впорядкування відносин з проставлення апостиля та підготовки документів для їх консульської легалізації: Наказ Міністерства юстиції України від 11 листопада 2015 року № 2268/5 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 90. – Ст. 406.

12. Про затвердження Положення про вимоги до робочого місця (контори) приватного нотаріуса та здійснення контролю за нотаріальною діяльністю : Наказ Міністерства юстиції України від 23 березня 2011 року № 888/5 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 25. – Ст. 41.

13. Про затвердження Положення про державний нотаріальний архів: Наказ Міністерства юстиції України від 18 травня 2009 року № 870/5 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 39. – Ст. 102.

14. Про затвердження Положення про порядок реєстрації приватної нотаріальної діяльності та заміщення приватного нотаріуса : Наказ Міністерства юстиції України від 22 березня 2011 року від 871/5 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 25. – Ст. 28.

15. Про затвердження Положення про порядок учинення нотаріальних дій в дипломатичних представництвах та консульських установах України : Наказ Міністерства юстиції України від 27 грудня 2004 року № 142/5/310 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 52. – Ст. 796.

16. Про затвердження Порядку видачі свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю: Наказ Міністерства юстиції України від 11 липня 2012 року № 1043/5 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 54. – Ст. 194.

17. Про затвердження Порядку допуску осіб до складання кваліфікаційного іспиту та проведення кваліфікаційного іспиту Вищою кваліфікаційною комісією нотаріату: Наказ Міністерства юстиції України від 28 липня 2011 року № 1905/5 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 60. – Ст. 157.

18. Про затвердження Порядку підвищення кваліфікації нотаріусів, консультантів державних нотаріальних контор, державних нотаріальних архівів, помічників приватних нотаріусів : Наказ Міністерства юстиції України від 28 серпня 2014 року № 1422/5 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 69. – Ст. 327.

19. Про затвердження Порядку проведення перевірки організації роботи державних нотаріальних контор, державних нотаріальних архівів, організації

нотаріальної діяльності приватних нотаріусів, дотримання державними і приватними нотаріусами порядку вчинення нотаріальних дій та виконання правил нотаріального діловодства: Наказ Міністерства юстиції України від 17 лютого 2014 року № 357/5 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 16. – Ст. 246.

20. Про затвердження Правил ведення нотаріального діловодства: Наказ Міністерства юстиції України від 22 грудня 2010 року № 3253/5 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 98. – Ст. 164.

21. Про затвердження Правил професійної етики нотаріусів України : Наказ Міністерства юстиції України від 4 жовтня 2013 року № 2104/5 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 82. – Ст. 580.

Література:

Основна

22. Нормативний помічник нотаріуса 2016. Станом на 15 грудня 2015 року. [Текст] практ. посібник. – К. : «Центр учбової літератури», – 2016. – 472 с.

23. Нотаріат України: Книга 1. Організація нотаріату з практикумом: Підручник у трьох книгах / за заг. ред. д.ю.н., професора, заслуженого юриста України С. Я. Фурси. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К.: Алерта, 2015. – 484 с.

24. Українське нотаріальне право [Текст] : навч. посіб. / М.С. Долинська. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 243 с.

25. Нотаріат України [Текст] : навч. посіб. / О. В. Сердюченко, Ю. О. Мосенко ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К. : КНТЕУ, 2014. – 199 с.

26. Нотаріат в Україні : підручник / В. В. Комаров, В. В. Баранкова. – Х. : Право, 2012. – 384 с.

Додаткова

27. Сміян Л. С., Нікітін Ю. В., Хоменко П. Г. Нотаріат в Україні : Навчальний посібник (2-е вид., стереотип.) / За ред. Ю. В. Шкітіна. – К.: КНТ, 2008. – 680 с.

28. Інститут нотаріату в системі захисту прав і свобод людини і громадянина [Текст] : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.02 / Чижмарь Катерина Іванівна : К. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2015. – 35 с.

29. Адміністративно-правове забезпечення організації та діяльності нотаріату в Україні [Текст] : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / Білько Катерина Федорівна ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К., 2015. – 19 с.

30. Чижмар К. І. Нотаріат як інститут попереджувального правосуддя / К. І. Чижмар // Право і суспільство. – 2014. – № 6.1(2). – С. 76-83.

31. Долинська М. С. Український нотаріат та нотаріальне законодавство в період національних державотворчих процесів України в 1917-1920 роках / М. С. Долинська // Актуальні проблеми держави і права. – 2014. – Вип. 72. – С. 85-90.

32. Шевчук Л. Нотаріат в Україні в складі Російської імперії / Л. Шевчук // Вісник Львівського університету. Сер. : Юридична. – 2013. – Вип. 57. – С. 154-162.

33. Орзіх Ю. Г. Нотаріат у країнах Європи / Ю. Г. Орзіх // Актуальні проблеми держави і права. – 2012. – Вип. 66. – С. 208-216.

34. Черниш В. Нотаріат України на шляху до європейських та міжнародних стандартів / В. Черниш // Юридична Україна. – 2013. – № 2. – С. 21-25.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Контрольні заходи здійснюються науково-педагогічними працівниками і включають поточний і підсумковий контроль. Об'єктами системи поточного та підсумкового контролю є робота студентів на семінарських (практичних) заняттях та виконаних індивідуальних (домашніх) завдань. Поточний контроль здійснюється при проведенні семінарських (практичних) та індивідуальних занять і має на меті перевірку рівня засвоєння студентом навчального матеріалу дисципліни.

Під час проведення семінарських занять застосовуються такі методи контролю як усне та письмове опитування студентів з питань, визначених планом семінарських занять, дискусійне обговорення проблемних питань з теми заняття, письмове складання студентами тестів. При проведенні практичних занять - контроль здійснюється при розв'язуванні окремими студентами та «малими групами» комплексу практичних задач і проблемних ситуацій.

Підсумкове оцінювання знань з дисципліни здійснюється у формі ПМК (заліку).

5. Засоби діагностики успішності навчання

Загальна підсумкова оцінка з навчальної дисципліни складається із суми балів за результатами поточного контролю знань. Загальна сума набраних балів протягом семестру за поточну успішність максимально складає 100. Академічні успіхи студента визначаються за допомогою системи оцінювання, що використовується в ПУЕТ, з обов'язковим переведенням оцінок до національної шкали та шкали ECTS.

Оцінка «відмінно» (90-100 балів) передбачає, що студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.

Оцінка «дуже добре» (82-89 балів) передбачає, що студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі, у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.

Оцінка «добре» (74-81 бал) передбачає, що студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача й самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.

Оцінка «задовільно» (64-73 бали) передбачає, що студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.

Оцінка «достатньо» (60-63 бали) передбачає, що студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.

Оцінка «незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю» (35-59 балів) передбачає, що студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

Оцінка «незадовільно з обов'язковим вивченням залікового кредиту» (1-34 бали) передбачає, що студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.